Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

21. prosince 2016 *

„Řízení o předběžné otázce — Celní kodex Společenství — Nařízení (EHS) č. 2913/92 — Článek 96 — Režim vnějšího tranzitu — Pojem ‚dopravce' — Nepředložení zboží celnímu úřadu určení — Odpovědnost — Subdodavatel přepravních služeb, který zboží předal hlavnímu dopravci na parkovišti celního úřadu určení a odpovědnost za toto zboží znovu převzal při následné přepravě"

Ve věci C-547/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko) ze dne 29. září 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 20. října 2015, v řízení

Interservice d.o.o. Koper

proti

Sándorovi Horváthovi,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz (zpravodaj), předseda senátu, E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za S. Horvátha J. Ocsákem, ügyvéd,

— za maďarskou vládu G. Koósem a Z. Fehérem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi L. Grønfeldt a A. Siposem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. července 2016,

vydává tento

* * Jednací jazyk: maďarština

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 96 odst. 2 nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. 1992, L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005 (Úř. věst. 2005, L 117, s. 13) (dále jen „celní kodex“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Interservice d.o.o. Koper a S. Horváthem ve věci vrácení cla zaplaceného prvně uvedenou společností jako „hlavním povinným“ slovinským celním orgánům po odnětí zboží, které S. Horváth jako subdodavatel přepravoval v režimu vnějšího tranzitu Společenství, celnímu dohledu.

Právní rámec

3 Článek 4 bod 21 celního kodexu definuje pojem „držitel celního režimu“ tak, že se jím rozumí „osoba, její[m]ž jménem bylo celní prohlášení učiněno, nebo osoba, na niž byla převedena práva a povinnosti uvedené osoby vyplývající z celního režimu.“

4 Článek 37 celního kodexu stanoví:

„1. Zboží podléhá celnímu dohledu od vstupu na celní území Společenství. Může být podrobeno kontrole ze strany celních orgánů podle platných předpisů.

2. Zboží podléhá celnímu dohledu tak dlouho, jak je nutné pro zjištění jeho celního statusu, a nejedná-li se o zboží Společenství, aniž je dotčen čl. 82 odst. 1, do okamžiku změny jeho celního statusu, jeho umístění do svobodného pásma nebo svobodného skladu, jeho zpětného vývozu nebo jeho zničení podle článku 182.“

5 Článek 92 celního kodexu stanoví:

„1. Režim vnějšího tranzitu je ukončen a závazky držitele režimu jsou splněny, když je zboží propuštěné do tohoto režimu s požadovanými doklady předloženo celnímu úřadu určení v souladu s podmínkami stanovenými pro tento režim.

2. Celní orgány vyřídí tranzitní režim [režim vnějšího tranzitu], pokud je na základě porovnání údajů, které má k dispozici celní úřad odeslání, s údaji, které má k dispozici celní úřad určení, patrné, že tento režim byl řádně ukončen.“

6 Článek 96 celního kodexu stanoví:

„1. Hlavním povinným je držitel režimu vnějšího tranzitu Společenství. Je povinen

a) předložit zboží ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu a dodržet přitom opatření přijatá celními orgány ke ztotožnění zboží;

b) dodržovat předpisy vztahující se na tranzitní režim Společenství.

2. Aniž jsou dotčeny povinnosti hlavního povinného podle odstavce 1, je dopravce nebo příjemce zboží, který zboží přijal a je si vědom, že se [na] toto zboží nachází v tranzitním režimu Společenství, rovněž povinen předložit zboží ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu a dodržet přitom opatření přijatá celními orgány ke ztotožnění zboží.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

7 Společnost Friedler Spedition GmbH pověřila společnost IGAZ Trans Kft přepravou zboží pocházejícího z Číny, které bylo dopraveno v kontejneru do přístavu Koper ve Slovinsku.

8 Společnost IGAZ Trans sama svěřila splnění celních formalit společnosti Interservice, žalobkyni ve věci v původním řízení. Dále pověřila S. Horvátha, žalovaného ve věci v původním řízení, přepravou dotčeného zboží z Koperu do Vídně v Rakousku a posléze, po splnění celních formalit, do Říma v Itálii.

9 Společnost Interservice dne 11. prosince 2008 zahájila řízení týkající se vnějšího tranzitu Společenství, když celnímu úřadu v Koperu elektronickou cestou zaslala tranzitní prohlášení označené symbolem T. Výše uvedená společnost kromě toho vystavila a předala S. Horváthovi zmocnění nezbytné k tomu, aby mu celní orgány vydaly dotčené zboží, jakož i nákladní list CMR (nákladní list založený na Úmluvě o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě, podepsané v Ženevě dne 19. května 1956 a změněné protokolem ze dne 5. července 1978).

10 Za účelem ukončení režimu vnějšího tranzitu Společenství mělo být dotčené zboží předloženo nejpozději dne 18. prosince 2008 celnímu úřadu určení ve Vídni, Rakousko.

11 S. Horváth, který vyzvedl dotčené zboží u celního úřadu v Koperu, jej dopravil na parkoviště celního úřadu ve Vídni, který je uveden na nákladním listu CMR, kde s kontejnerem obsahujícím zboží zůstal od 12. do 17. prosince 2008. Tranzitní doklady umožňující splnění celních formalit předal zástupci společnosti IGAZ Trans. Podle informací od společnosti IGAZ Trans tento zástupce následně tyto doklady předal společnosti Friedler Spedition pro účely splnění celních formalit. S. Horváth se do Maďarska vrátil dne 17. prosince 2008, přičemž uvedený kontejner zanechal na místě.

12 Do Vídně se S. Horváth vrátil dne 18. prosince 2008 a dotčené zboží dopravil do místa jeho konečného určení v Itálii na základě nového nákladního listu, který mu předal zástupce společnosti IGAZ Trans.

13 Dotčené zboží nebylo předloženo celnímu úřadu určení ve Vídni.

14 Slovinské celní úřady zjistily, že jim společnosti Friedler Spedition a IGAZ Trans zaslaly falešné doklady k prokázání ukončení řízení o vnějším tranzitu. Tyto orgány, které měly za to, že dotčené zboží bylo odňato celnímu dohledu, nařídily společnosti Interservice jakožto hlavnímu povinnému, aby zaplatila částku ve výši 11 196,49 eura z titulu cla, daně z přidané hodnoty (DPH) a úroků z prodlení, kterou tato společnost uhradila dne 16. října 2009.

15 Společnost Interservice podala na základě mimosmluvní odpovědnosti proti S. Horváthovi žalobu u soudu, aby mu bylo uloženo zaplatit jí částku ve výši 11 196,49 eura, mimo úroků a vedlejších nákladů, jako náhradu škody, přičemž tvrdila, že podle čl. 96 odst. 2 celního kodexu je dopravce společně s hlavním povinným odpovědný za předložení zboží, i když v daném případě jedná pouze jako subdodavatel přepravních služeb.

16 Vzhledem k tomu, že soud prvního stupně i odvolací soud uvedenou žalobu zamítly, zejména z důvodu, že se čl. 96 odst. 2 celního kodexu neuplatní na subdodavatele přepravních služeb, podala společnost Interservice u Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko) kasační opravný prostředek.

17 Nejvyšší soud uvádí, že řešení sporu ve věci v původním řízení závisí na tom, zda je zaviněné protiprávní jednání S. Horvátha příčinou vzniku celního dluhu, který uhradila společnost Interservice jakožto hlavní povinný na základě článku 203 celního kodexu. Tento soud upřesnil, že S. Horváth přijal dotčené zboží s vědomím, že se nachází v režimu vnějšího tranzitu Společenství, avšak před pokračováním v jeho přepravě z Vídně do Říma se neujistil, že jej společnosti IGAZ Trans nebo

Friedler Spedition skutečně předložily celnímu úřadu určení. Předkládající soud dodává, že v řízení ve věci samé nebyly uplatněny žádné další důkazy, které by nasvědčovaly tomu, že žalovaný věděl o tom, že toto zboží bylo odňato celnímu dohledu.

18 Za těchto podmínek se Kúria (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 96 odst. 2 celního kodexu vykládán v tom smyslu, že za dopravce zboží se považuje nejen jakákoli osoba, která s prodávajícím uzavře smlouvu o přepravě dotčeného zboží (smluvní neboli hlavní dopravce), nýbrž i jakákoli osoba, která zcela nebo částečně provádí přepravu na základě jiné smlouvy uzavřené se smluvním neboli hlavním dopravcem (subdodavatel přepravních služeb)?

2) Je-li odpověď na první otázku kladná, musí být čl. 96 odst. 2 celního kodexu vykládán v tom smyslu, že za takových okolností, jaké nastaly ve sporu v původním řízení, toto ustanovení ukládá subdodavateli přepravních služeb povinnost se před pokračováním v přepravě zboží řádně ujistit, že hlavní dopravce skutečně předložil zboží celnímu úřadu určení předepsaným způsobem?“

K předběžným otázkám

K první otázce

19 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda pojem „dopravce“, který má povinnost předložit zboží celnímu úřadu určení v nezměněném stavu, uvedenou v čl. 96 odst. 2 celního kodexu, musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na jakoukoli osobu, včetně subdodavatele přepravních služeb, která provádí skutečnou přepravu zboží nacházejícího se v režimu vnějšího tranzitu Společenství.

20 Vzhledem k tomu, že v celním kodexu není definice výrazu „dopravce“ uvedena, je třeba podle ustálené judikatury pro určení působnosti tohoto ustanovení unijního práva třeba vzít v úvahu zároveň jeho znění, kontext a cíle (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. dubna 2015, Angerer, C-477/13, EU:C:2015:239, bod 26 a citovaná judikatura).

21 Pokud jde o znění čl. 96 odst. 2 celního kodexu, je nutno poznamenat, že k tomu, aby „dopravce“ mohl podléhat povinnosti předložit zboží celnímu úřadu určení v nezměněném stavu ve smyslu tohoto ustanovení, jsou vyžadovány dvě podmínky. Jde jednak o přijetí zboží, které předpokládá fyzické převzetí a faktickou moc nad tímto zbožím, a jednak o to, že při přijetí dotyčná osoba ví, že se zboží nachází v tranzitním režimu Společenství.

22 Pokud jde o kontext a účel uvedeného ustanovení, je třeba uvést, že toto ustanovení zavádí odpovědnost dopravce souběžně s odpovědností hlavního povinného, uvedenou v čl. 96 odst. 1 celního kodexu. Jak uvedl generální advokát v bodech 47 až 49 svého stanoviska, odpovědnost dopravce se však od odpovědnosti hlavního povinného liší, pokud jde jak o její základ, tak o její rozsah.

23 Odpovědnost hlavního povinného je totiž založena na jeho kvalifikaci jakožto „držitele“ tranzitního režimu, který je v čl. 4 bodu 21 celního kodexu definován jako osoba, jejímž jménem bylo celní prohlášení učiněno, nebo osoba, na niž byla převedena práva a povinnosti uvedené osoby vyplývající z celního režimu. Hlavní povinný je jakožto držitel tranzitního režimu na základě čl. 96 odst. 1 písm. b) celního kodexu odpovědný za dodržování všech předpisů vztahujících se na tento režim.

24 Naproti tomu odpovědnost dopravce stanovená v čl. 96 odst. 2 celního kodexu má svůj základ ve fyzické držbě zboží a ve znalosti toho, že se zboží nachází v tranzitním režimu Společenství. Toto ustanovení zavazuje dopravce, který zboží přijal a je si vědom, že se nachází v takovém režimu, jakožto fyzického držitele tohoto zboží, k tomu, aby předložil zboží ve stanovené lhůtě celnímu úřadu určení v nezměněném stavu a dodržel přitom opatření přijatá celními orgány ke ztotožnění zboží.

25 V tomto ohledu je irelevantní skutečnost, zda osoba, která má zboží ve fyzické držbě, jej přepravuje na základě subdodavatelské smlouvy s hlavním dopravcem. Jakýkoli jiný výklad by umožnil, že by se osoby zprostily své odpovědnosti vyplývající z uvedeného ustanovení z důvodu, že jednají na základě subdodavatelské smlouvy, třebaže mají dotčené zboží ve fyzické držbě a vědí, že se zboží nachází v tranzitním režimu.

26 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že pojem „dopravce“, který má povinnost předložit zboží celnímu úřadu určení v nezměněném stavu, uvedenou v čl. 96 odst. 2 celního kodexu, musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na jakoukoli osobu, včetně subdodavatele přepravních služeb, která provádí skutečnou přepravu zboží nacházejícího se v režimu vnějšího tranzitu Společenství, tuto přepravu přijala a je si vědoma, že se zboží nachází v tomto režimu.

Ke druhé otázce

27 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 96 odst. 2 celního kodexu musí být vykládán v tom smyslu, že takový subdodavatel přepravních služeb, jako je subdodavatel těchto služeb dotčený ve věci v původním řízení, který jednak zboží spolu s tranzitním dokladem předal hlavnímu dopravci na parkovišti celního úřadu určení a jednak odpovědnost za toto zboží znovu převzal při následné přepravě, měl povinnost se ujistit, že zboží bylo předloženo celnímu úřadu určení a může odpovídat za to, že k takovému předložení nedošlo.

28 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že čl. 96 odst. 2 celního kodexu umožňuje, aby takový subdodavatel přepravních služeb, jako je subdodavatel těchto služeb dotčený ve věci v původním řízení, odpovídal za nepředložení zboží celnímu úřadu určení pouze v případě, že je tento subdodavatel přepravních služeb povinen zajistit toto předložení z důvodu přijetí tohoto zboží a znalosti toho, že se zboží nachází v tranzitním režimu Společenství ve smyslu tohoto ustanovení.

29 V projednávané věci v rozsahu, v němž z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že S. Horváth původně přijal zboží dotčené ve věci v původním řízení s vědomím, že se nachází v režimu vnějšího tranzitu Společenství, z odpovědi na první otázku vyplývá, že měl povinnost toto zboží předložit celnímu úřadu určení, pokud jde o přepravu tohoto zboží z Koperu do Vídně.

30 Je tedy třeba přezkoumat, zda se S. Horváth této povinnosti zprostil tím, že uvedené zboží spolu s tranzitním dokladem předal zástupci hlavního dopravce IGAZ Trans na parkovišti celního úřadu určení ve Vídni, a v kladném případě zda nové převzetí odpovědnosti za totéž zboží při jeho následné přepravě z Vídně do Říma jej znovu vystavilo uvedené povinnosti.

31 Pokud jde o otázku, zda se S. Horváth zprostil povinnosti předložit zboží celnímu úřadu určení tím, že zboží dotčené ve věci v původním řízení předal zástupci hlavního dopravce IGAZ Trans na parkovišti celního úřadu určení ve Vídni, z odpovědi na první předběžnou otázku vyplývá, že odpovědnost dopravce stanovená v čl. 96 odst. 2 celního kodexu má svůj základ ve fyzické držbě zboží. Dopravce, který převede tuto držbu na jiného dopravce tím, že mu zboží předá, se tudíž v zásadě zprostí své povinnosti na základě tohoto ustanovení, za podmínky, že tento jiný dopravce věděl o tom, že se zboží nachází v tranzitním režimu Společenství.

32 Ačkoli skutečnost, že zboží podléhá celnímu dohledu podle článku 37 celního kodexu, brání tomu, aby se dopravce mohl zprostit odpovědnosti, která mu přísluší na základě čl. 96 odst. 2 tohoto kodexu, tím, že zboží předá jakékoli jiné osobě, se totiž dopravce může této odpovědnosti zprostit tím, že zboží předá takové jiné osobě, která v souladu s uvedeným článkem 96 podléhá povinnosti zboží řádně předložit celnímu úřadu určení, jako je jiný dopravce, který přijme zboží s vědomím, že se nachází v tranzitním režimu Společenství.

33 V projednávané věci ze zjištění předkládajícího soudu vyplývá, že S. Horváth přepravil zboží dotčené ve věci v původním řízení na parkoviště celního úřadu určení ve Vídni. Následně poté, co zástupci hlavního dopravce IGAZ Trans předal tranzitní doklad, na základě něhož se doprava prováděla, odjel do Maďarska, přičemž kontejner obsahující zboží zanechal na místě. Podle tvrzení společnosti IGAZ Trans její zástupce následně tento doklad předal společnosti Friedler Spedition pro účely splnění celních formalit. S výhradou ověření předkládajícího soudu se tak jeví, jak generální advokát uvedl v bodě 52 svého stanoviska, že se S. Horváth zprostil své povinnosti na základě čl. 96 odst. 2 celního kodexu v okamžiku, kdy předal toto zboží spolu s tranzitním dokladem zástupci hlavního dopravce IGAZ Trans. Okolnost, že společnost IGAZ Trans tento doklad následně předala společnosti Friedler Spedition, je v tomto ohledu bezvýznamná.

34 Pokud se ukáže, že se S. Horváth skutečně zprostil své odpovědnosti na základě čl. 96 odst. 2 celního kodexu tím, že zboží dotčené ve věci v původním řízení spolu s tranzitním dokladem předal zástupci společnosti IGAZ Trans, jeho dřívější postavení jakožto „dopravce“ ve smyslu tohoto ustanovení mu nemůže uložit žádnou povinnost ujistit se, že po tomto předání a před novým převzetím odpovědnosti za toto zboží při jeho přepravě do místa konečného určení v Římě bylo zboží řádně předloženo celnímu úřadu určení ve Vídni v nezměněném stavu.

35 V takovém případě však předkládajícímu soudu ještě přísluší, aby ověřil, zda se S. Horváth stal znovu odpovědnou osobou na základě čl. 96 odst. 2 celního kodexu tím, že za zboží dotčené ve věci v původním řízení převzal odpovědnost při jeho přepravě z Vídně do Říma.

36 Jak totiž uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, pokud se zboží dotčené ve věci v původní řízení nacházelo i nadále v režimu vnějšího tranzitu Společenství v okamžiku, kdy za něj S. Horváth znovu převzal odpovědnost pro účely provedení této přepravy, a pokud o tom posledně uvedený věděl, mohl znovu splňovat podmínky čl. 96 odst. 2 celního kodexu, a stát se tak znovu dlužníkem na základě povinnosti stanovené v tomto ustanovení.

37 Ve věci v původním řízení v rozsahu, v němž z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že zboží dotčené ve věci v původním řízení celnímu úřadu určení ve Vídni předloženo nebylo, nemohl být režim vnějšího tranzitu Společenství ukončen ke stanovenému datu v souladu s ustanoveními článku 92 celního kodexu a nelze vyloučit, že se toto zboží nacházelo stále v tomto režimu v okamžiku, kdy za něj S. Horváth znovu převzal odpovědnost dne 18. prosince 2008 za účelem jeho přepravy do místa jeho konečného určení v Římě. Kromě toho informace, kterými Soudní dvůr disponuje, neumožňují s jistotou určit, zda S. Horváth případně věděl o tom, že se toto zboží i nadále nachází v tranzitním režimu.

38 Přísluší tedy předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda se zboží dotčené ve věci v původním řízení nacházelo i nadále v režimu vnějšího tranzitu Společenství v okamžiku, kdy za něj S. Horváth znovu převzal odpovědnost, a zda o tom S. Horváth věděl. V případě, že tomu tak není, nelze mít za to, že mu byla na základě této odpovědnosti znovu uložena povinnost ujistit se, že toto zboží bylo řádně předloženo celnímu úřadu určení.

39 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 96 odst. 2 celního kodexu musí být vykládán v tom smyslu, že takový subdodavatel přepravních služeb, jako je subdodavatel těchto služeb dotčený ve věci v původním řízení, který jednak zboží spolu s tranzitním dokladem předal hlavnímu dopravci na parkovišti celního úřadu určení a jednak odpovědnost za toto

zboží znovu převzal při následné přepravě, měl povinnost se ujistit, že zboží bylo předloženo celnímu úřadu určení a může odpovídat za to, že k takovému předložení nedošlo, pouze v případě, že při novém převzetí odpovědnosti za uvedené zboží věděl, že tranzitní režim nebyl řádně ukončen, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

40 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Pojem „dopravce“, který má povinnost předložit zboží celnímu úřadu určení v nezměněném stavu, uvedenou v čl. 96 odst. 2 nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005, musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na jakoukoli osobu, včetně subdodavatele přepravních služeb, která provádí skutečnou přepravu zboží nacházejícího se v režimu vnějšího tranzitu Společenství, tuto přepravu přijala a je si vědoma, že se zboží nachází v tomto režimu.**

2) **Článek 96 odst. 2 nařízení č. 2913/92, ve znění nařízení č. 648/2005, musí být vykládán v tom smyslu, že takový subdodavatel přepravních služeb, jako je subdodavatel těchto služeb dotčený ve věci v původním řízení, který jednak zboží spolu s tranzitním dokladem předal hlavnímu dopravci na parkovišti celního úřadu určení a jednak odpovědnost za toto zboží znovu převzal při následné přepravě, měl povinnost se ujistit, že zboží bylo předloženo celnímu úřadu určení a může odpovídat za to, že k takovému předložení nedošlo, pouze v případě, že při novém převzetí odpovědnosti za uvedené zboží věděl, že tranzitní režim nebyl řádně ukončen, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.**

Podpisy.